

10.2.2015

REHU-, LANNOITEVALMISTE- JA SIEMENKAUPPALAINSAÄDÄNNÖN VAHINGONKORVAUSSÄÄNNÖSTEN UUDISTAMISTARPEITA KÄSITTELEVÄN TYÖRYHMÄN 1. KOKOUS

Aika 10.2.2015 klo 13:00–15:30

Paikka MMM, Mariankatu 23, kokoushuone Niemennokka

Osallistujat Tanja Viljanen, MMM (pj)
Marita Aalto, MMM
Riitta Haapasaari, OM
Anu Ingman, Evira
Mikko Wäänänen, Biolaitosyhdistys ry
Marika Säynevirta, Elintarviketeollisuusliitto ry
Outi Aalto, Finanssialan keskusliitto
Marica Twerin, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
Johannes Hahl, Siemenkauppiaitten yhdistys ry
Timo Rämänen, MMM (siht)
Hannu Miettinen, MMM (siht)

Asiantuntijoina paikalla myös Marja Savonmäki, MMM ja Pirjo Salminen, MMM

Poissa Rikard Korkman, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Sajariina Toivikko, Suomen vesilaitosyhdistys ry
Jyri Inha, VM

1 Kokouksen avaus ja työjärjestyksen hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.10. Pidettiin esittelykierron. Sovittiin, että Pirjo Salminen ja Marja Savonmäki voivat olla tarvittaessa kokouksissa asiantuntijoina läsnä. Asialistaan ei ollut huomautuksia.

Käytännön asioista sovittiin, että kokouksista pidetään lyhytmuotoista pöytäkirjaa, joka toimitetaan työryhmän tarkastettavaksi ennen seuraavaa kokousta. Kokousmateriaali pyritään toimittamaan viimeistään paria päivää ennen kokouksia. Videoneuvottelumahdollisuus on tarvittaessa järjestettävä, jos siitä sovitaan hyvissä ajoin. Matkakustannusten korvaukset haetaan työryhmän sihteeriltä.

Hannu Miettinen esitteli työsuunnitelman, jossa työryhmätyö jaettiin kuudelle kokoukselle ja tarpeen vaatiessa yhdelle lisäkokoukselle. Seuraavaan, huhtikuussa pidettävään kokoukseen pyydettiin Finanssialan keskusliiton edustajalta esitys rehu-, siemenkauppa- ja lannoitevalmistean nykyisistä vakuutusmalleista. Huhtikuun kokoukseen pyydettiin myös etujärjestöjen sidosryhmäedustajilta konkreettisia esimerkkejä vahingonkorvauksista ja niiden ratkaisusta. Toukokuun kokoukseen on varattu aikaa asiantuntijoiden kuulemiselle.

2 Keskeisten käsiteltävien kysymysten esittely

Puheenjohtaja esitteli työryhmän tavoitteen selvittää tarve lainsäädäntömuutoksille rehu-, siemenkauppa- ja lannoitevalmistelakeihin. Työryhmän ensisijainen tavoite on selvittää tuleeko säännöksiä säilyttää ennallaan, muuttaa tai kumota, ja onko käytettävissä vaihtoehtoisia toimintamalleja vakuutusten tai sopimuskäytäntöjen muodossa. Lisäksi tulee ratkaista, tehdäänkö samanlainen ratkaisu kaikkien lakien osalta vai pyritäänkö erillisratkaisuihin. Työssä tulee huomioida salmonellariskin minimointi ja elintarviketurvallisuudesta huolehtiminen maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön 8/2014 vp mukaisesti.

Työryhmän asettamisen taustalla on rehulain muutos 502/2014. Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä lainsäädäntömuutoksia selvitettiin, mutta säännös jätettiin tuolloin ennalleen. Työryhmä perustettiin käsittelemään kaikkia kolmea lakia kansliapäällikön esityksestä.

Marita Aalto esitteli rehulain vahingonkorvaussäännöksen taustaa ja ongelmakohtia. Säännös on ollut rehulaissa ainakin vuodesta 1986 lähtien. Säännöksen tarkoituksena on ollut rehun loppukäyttäjän suojaaminen. Korvausvelvollisuus on pyritty kohdentamaan niihin tahoihin, joilla on ollut paras mahdollisuus vaikuttaa, eli valmistajaan, maahantuojaan ja pakkaajaan. Korvausvelvollisuus ei alun perin koskenut jakelijoita eikä yksittäistä viljelijää. Säännöstä oltiin jättämässä pois vuoden 2008 rehulaista, koska se oli poistumassa samaan aikaan lannoitevalmistelaista. Säännös kuitenkin lisättiin viime hetkellä molempiin lakeihin. Säännöksen muotoilu rehulakiin kopioitiin lannoitevalmistelaista: korvausvelvolliseksi tuli valmistaja, valmistuttaja ja tuoja ja säännös osoitettiin koskemaan vain ammattikäyttöä. Säännökseen alettiin viitata toimijoiden välisissä sopimuksissa ja sen tulkittiin koskevan koko rehuketjua.

3 Rehulain muutoksen (502/2014) yhteydessä tehtyjen kyselyiden ja selvitysten esittely

Hannu Miettinen esitteli vuonna 2013 tehdyn rehulain vahingonkorvausta koskevan selvityksen johtopäätöksiä. Selvitys on jaettu työryhmälle etukäteen. Selvitys käsitteli vahingonkorvaussäännöksen soveltuvuutta eri toimijoiden välisissä suhteissa, säännöksen alkuperäisen tavoitteen toteutumista ja muun vahingonkorvauslainsäädännön soveltumista. Selvityksessä todettiin säännöksen olevan tulkinnallisesti ongelmallinen, toimintaympäristön muuttuneen sekä säännöksen tarjoavan heikosti suojaa kansainvälisessä kaupassa. Säännös tarjoaa kuitenkin loppukäyttäjälle suojaa muuta lainsäädäntöä paremmin kotimaankaupassa. Selvityksessä esitettiin myös erilaisia korjausehdotuksia. Sovittiin, että esitys toimitetaan työryhmälle.

Marita Aalto esitteli vuonna 2011 - 2012 rehualan toimijoille tehdyn kyselyn tuloksia. Kyselyt lähetettiin n. 360:lle kaupallisten rehujen valmistajalle, valmistuttajalle ja tuojalle. Vastausprosentti oli n. 18. Suuri osa vastaajista piti pykälää hakalana tulkita. Tulkintaongelmia oli ”ostaja” -käsitteen laajuudessa, vastuun ankaruuden merkityksessä ja korvaus-

vastuun laajuudessa. Pykälään viitattiin sopimuksissa harvoin. Vastauksista ilmeni, että sekä säännöksen poistamista ja säilyttämistä kannatettiin. Vastuun rajaamista tai kohdentamista pidettiin tärkeänä. Pakollisia vastuuvakuutuksia kannatti n. 60 % vastaajista.

Sovittiin, että toimitetaan kyselytuloksista koottu esitys työryhmän jäsenille.

Marja Savonmäki kertoi siemenkauppalaisten puitteissa vuonna 2014 tehdyn vastaavan kyselyn tuloksista. Vastauksia saatiin vain 18 kappaletta, joista 16 kannattaa säännöksen poistamista siemenkauppalaista. Pykälän koettiin vaikeuttavan alan toimintaa, eikä nähty että yhtenäisyys rehu- ja lannoitevalmistelainsäädännön kanssa olisi tärkeää. Siemenkauppasektorilla on paljon pieniä toimijoita, ja ulkomaantuontia on paljon. Vakuutusten parantaminen olisi ankaraa vastuuta toivottavampi keino. Todettiin että asiaa on käsitelty siemenkauppiaitten yhdistyksessä. Pykälän muotoilun takia näyttökysymykset muodostuvat ongelmaksi.

Pirjo Salminen kertoi lannoitevalmistesektorille vuonna 2014 tehdystä vastaavasta kyselystä. Vastausprosentti jäi hyvin pieneksi, eikä sen tuloksia voi pitää kuin suuntaa-antavina. Näyttökysymykset ja syy-yhteys nähtiin ongelmallisina. Pykälän poisto ei kuitenkaan saanut kannatusta. Lannoitevalmistesektorin tulevaisuustyöryhmässä asia ei tullut lainkaan esiin, joten kysymys ei liene lannoitesektorilla ajankohtainen.

Käydyssä keskustelussa ilmeni, että säännökselle on selkeyttämistarvetta varsinkin korvauksen kattavuuden ja ulottuvuuden osalta. Siemenkauppiaitten yhdistyksen edustaja esitti mallia riskikustannuksista, jossa vakuuttamis-, riskintorjunta- ja muut kustannukset laskettaisiin yhteen kokonaistaloudellisimman mallin löytämiseksi.

4 Alustavat puheenvuorot

Alustavissa puheenvuoroissa MTK:n edustaja muistutti, että tuottajalla on aina ketjun huonoin riskinkantokyky. Vahinko tapahtuu yleensä tilalla, ja tuottaja on heikoimmassa asemassa suhteessa vakuutusten saatavuuteen. Riskiä tulee miettiä varsinkin salmonellan suhteen myös kansanterveyden kannalta. Ankaraa vastuuta ei tulisi poistaa laista, mutta sitä voi selkeyttää.

Siemenkauppiaitten yhdistyksen edustaja esitti ratkaisuksi kauppalaisten soveltamista sillä tarkennuksella, että ostajaa koskevat (ostajaa suojaavat) säännökset olisivat pakottavia, eikä niistä voisi sopimuksin poiketa.

ETL:n edustaja kertoi, että asia on rehuteollisuudelle merkittävä. Salmonellan nollatoleranssista ei halua luopua, eikä ankaraa vastuuta haluta kokonaan poistaa. Riski on suuri, mutta vastuunkanto on suhteutettava toiminnan ja toimijan kokoon. Riski pitää myös pysyä rajaamaan. Valtion tulisi osallistua kustannuksiin, kun tavoite on koko maassa yhteinen. Vakuutukset ovat kalliita ja niitä on vaikea saada. Jos ostajakäsitettä lähdetään muuttamaan, sillä ei saa heikentää tilannetta, vaan kaikkien ketjussa on kannettava vastuu.

Sovittiin, että seuraavassa kokouksessa kuullaan Finanssialan keskusliiton toimesta vakuutuksista, käydään läpi konkreettisia vahinkotilanteita ja niiden ratkaisutapoja sekä kuullaan ainakin Ruotsin ja Saksan käytännöistä rehujen aiheuttamien vahinkojen osalta. Finanssialan keskusliiton edustajalta tiedusteltiin lisäksi tilastoja rehuvahinkojen korvaamisesta.

Vakuutuksia ja konkreettisista tapauksia koskeva mahdollinen materiaali toivotaan toimitettavaksi sihteereille viimeistään viikkoa ennen kokousta.

5 Muut esille tulevat asiat

Seuraavat kokoukset:

21.4.2015 klo 10.00

26.5.2015 klo 10.00

Kokouksen on alustavasti sovittu pidettävän kokoushuone Niemennokassa.

6 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen 14.45